Galaction VEREBCEANU
Institutul de Filologie al AŞM
(Chişinău)

UN MANUSCRIS AL *SINDIPEI* DE LA SFÂRŞITUL SECOLULUI AL XVIII-LEA. TEXT (I–2*)

A manuscript of *Sindipa* of the late 18th century. Text (I-2)

Abstract. This edition focuses on providing for specialists the manuscript's text announced in the title, one of many Romanian versions of the popular novel, entered in our literature from the early 18th century, under the abbreviated name of *Sindipa*. The writing, little known in the specialized literature, dating from 1798, was copied by Ioan Crăciun from Ştefăneşti, Dorohoi; it is contained in a Romanian manuscript (elevation 824) from the *Grigorovici* fund of the State Library of Russia (Moscow) and has a volume of 101 pages.

Keywords: copy, grapheme, manuscript, letter, sound-type, text.

Pilda filosofului al 4<lea>

Ascultă, împărate. Era un fecior de împărat şi au mersu într-o zi la baie să se spele. Şi era foarte gras, cât de grăsime nu i să cunoşte şoldurile. Şi văzindu-l un băieşu aşe gras, şi i să făcu milă de dânsul, ia*r* acel cucon zisă:

– Ci-*m* cauţi aşe cu milă?

El răspunsă:

– Miia mi-i milă de tine că te văz că nu vei pute face cuconi de grăsime ci ai şi nici împreunare cu muiere nu vei pute face, şi eşti ficio*r* de împărat.

Ia*r* tânărul, auzind aceste de la băieşu, îi dede mulţi galbini şi-i zisă:

– Tatăl meu vra să mă însoare şi eu nu ştiu: oare pute-voi face cu muiere me împreunare au ba. Ci te rog, ia acişti galbini şi să mergi / să-i dai[113] unii muieri 34v
şi să mi-o aduci să mă ispitescu la dânsa.

Ia*r* băieşul gândi să-*ş* aducă pe muiere sa, socotind că nu va pute face nimică fimeii pentru căci este om gras şi trândav şi-*ş* va dobândi el galbinii. Şi să dusă becisnicul om şi-*ş* adusă pe muiere sa, ia*r* ficiorul împăratului luo pe fimeie înuntru şi toată noapte au umblat cu dânsa. Şi când au fost despre zio, să plecă băieşul şi căută pe o crăpătură şi văzu cum face cu fimeia lui păcate şi îndată ticălosul au suspinat tare şi cu amar şi cu lacrimi zisă:

* Vezi „Philologa" 2017, nr. 1-2, p. 35-55.

[113] Scris iniţial мане, apoi м a fost modificat în а, iar є, barat.

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

– Vai de mine, ci făcuiu eu şi ci pot să zic eu muierii mele de acmu înainte! Dar de va fi şi îndrăgit ea pe tânărul acista şi poate pe mine mă va părăsi.

35r Şi după ci // ieşi fimeia din baie afară, zisă băieşul:

– Pasă acasă, fimeie.

Iar ea zisă:

– Dar cum pot să mai fiu eu cu tine, de vreme ci tu sângur m-ai supus la alţii, că toată noapte nu m-au slăbit vrăjmaşul acista şi mă munci. Şi cum nu-ţ fu[114] ruşine, blăstămate oame, şi mă dideş pe mine, muiere ta, la ficiorul împăratului să să culce cu mine.

Şi de aceste cuvinte s-au rănit la inimă băieşul şi de amărăciune veninului ci-i căzusă la inimă au murit.

Aşe şi Împărăţie Ta, nu te grăbi, mai lungeşte şi mânie popreşte ca să nu paţ ca băieşul acela şi apoi cu mult amar te vei căi şi nu-ţ vei pute folosi nimică, că numai
35v un cucon ai dobândit cu multă rugăciune ci ai făcut către Dumnezeu şi acum / te biruieşti în toate zilile de cuvintile unii muieri şi nici cer<ce>tare[98] n-ai făcut ca să afli[99] adevărul. Care mă rog să mă asculţi să mai spun o pildă.

Pilda a 2<-a> ci au spus al 4<-lea> filosof

Era un om şi cu fimeia sa ci să luoasă cu lege şi trăia foarte bine amândoi. Iar într-o vreme, vrând acel om să margă într-o cale departe, într-altă ţară, iar fimeia lui pohti să facă ei legătură, ca să nu cumva facă el împreunare cu altă fimeie până ci va veni el acasă. Şi aşe pohti şi bărbatul de la dânsa ca să se ferească[115] în curăţenie şi au făcut şi giurământ. Şi purceasără bărbatul. Şi să păzie amândoi în curăţenie. Iar când începu
36r a să umple[116] vreme ca să vie acel om acasă, iar muiere ieşi la // drum ca să vază nu cumva vine bărbatul ei sau să auză ceva de dânsul. Atunce o văzu un voinic şi o îndrăgi foarte şi i să arsă inima şi începu a-i grăi ca să să iubască cu dânsul, iar ea nici într-un chip nu-l prime, nici cuvintile lui, iar voinicul să aprinsă tare de dragoste ei şi de frumuseţile ei şi să dusă la o babă care era aproape de ace fimeie şi zisă către babă:

– Văzuiu pe vecina ta cutare şi foarte o îndrăgiiu şi i-am grăit să să iubască cu mine, şi n-au priimit. Ci mă rog, mătuşă, să te sileşti să o faci să se iubască cu mine şi, ci vei pohti de la mine, îţ voi da.

Iar baba pozovenche zisă:

– Să ştii că eu o voi[117] face de s-a iubi cu tine.

36v Şi îndată / luo făină şi chiperiu pisat şi frământă o pâine cu mu<l>t chiper şi o coapsă pâne. Şi ave baba o căţe, ci umbla tot după babă încotro merge baba, iar dacă flămânzi căţeoa, iar baba luo pâine ce cu chiper în sân şi purceasă la ace fimeie ci-i era vecină şi chemă şi căţeoa. Iar dacă să apropie de casă, baba dedi pâine căţelii

[114] Scris: фи.
[115] Scris: фєрє(с)къ.
[116] Cuvânt repetat.
[117] Scris: ва(и).

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

şi căţeoa, fiind flămândă, mâncă pâine degrabă. Şi întră baba în casă la ace fimeie şi întră şi căţeoa. Şi şezu baba pe o laiţă şi căţeoa sta înainte babii şi căuta la ochii babii şi-i curge lacrimile din ochii căţelii şârlău de iuţime chiperiului, ia*r* fimeia, stăpâna casii, dacă văzu pe căţe // că-i cură lacrămile, <întrebă[118]:> 37r

– Ce-i[119] pricina de plânge aşa această căţe?

Ia*r* baba să ohtă tare şi începu cu lacrimi a-i spune zicând:

– Cu ruşine î*m* este a-*ţ* spune pricina, ci, de vremi ci m-ai întrebat, spune-*ţ*-voi. Această căţe ci o privesc ochii tăi cei dulci şi buzile tale cele naramgii grăiesc, o, vai de mine, dulce me fiică, nu mă mai întreba, că fată î*m* este mie şi eu sânt pricina de au rămas căţe, că să întâmplă un voinic tânar şi o îndrăgi şi o îmbie să se iubească cu dânsul, iar fata î*m* spusă mie şi eu, saracan de mine, n-am lăsat-o, ci am zis să se ferească; şi aşa s-au ferit fata me, iară acel voinic au tot blăstămat-o pe fiica me până au nemerit întru un ceas rău, zicându-i: „Căţe să fii şi dulăii să umble după tine”. Şi îndată să făcu fiica me / căţe, precum o vezi dumneta, şi a me este, că eu nu o am lăsat-o şi tot după mine 37v umblă şi, de câte ori ies din casă, tot aşa plânge cu amar, şi eu acum tot mă căiesc şi nu pot să-i folosesc nimică.

Iară ace fimei, dacă auzi de la babă aceste cuvinte, ea s-au spăriet şi s-au cutremurat şi de frică numai ci i să băte inima şi zisă către babă:

– Oh, maică[120], rău mă spăimântaiu eu de această poveste şi mă rog să mă asculţi să-*ţ* spuiu o taină.

Cuvintele[121] fimeii către babă

Maică, un voinic astăzi mă văzu şi mă îndrăgi şi cu multă dragoste mă îmbie să mă iubesc cu dânsul, şi eu n-am vrut şi încă l-am probozit şi mă tem să nu pitrec // şi eu ca fiica ta precum au păţit ea. Ci mă rog, maico, scoală-te şi te du de află pe cutare 38r voinic şi, dacă l-ei găsi, roagă-te lui să vie la mine şi ca o maică să-*m* fii dumnata.

Ia*r* baba zisă:

– Eu voi face voie ta, fata mea, şi, iată, gata sânt şi mă duc şi ţi l-oi aduce, numai tu, fata mea, caută de-*ţ* împodobeşte casa ta frumos şi te găteşte spre împreunare şi nu-*ţ* fi sângură duşmancă vieţii[122] tale, că acum ţi-i vreme în tinereţe să te dizmerzi.

Şi să sculă baba şi să dusă să caute pe acel voinic, ia*r* nevasta aceea ş-au împodobit casa frumos şi ea încă să împodobi[123] ca mai frumos şi găti şi bucate şi şide de aştepta pe babă să-i aducă pe voinicul acela. Ia*r* votra de babă, dacă să dusă, nu putu să găsască pe voinicul / acela într-aceea vreme şi-l căută câtva ceas şi nu-l putu să-l găsască şi găsi 38v pe alt voinic şi, văzindu-l de fire şi frumos, zisă:

[118] Cf. ms. 3184: *întrebă* (28r).

[119] Scris: чеи(и); altă lecţiune posibilă: *ce i-i*; cf. ms. 3184: *ce-i* (28r).

[120] Scris iniţial ръѳ, apoi ръѳ a fost modificat în ма(и).

[121] Peste prima parte a cuvântului, o pată de cerneală.

[122] є scris peste и.

[123] Scris: ѧ(н)пѡбоби.

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

– Voinice, de vei vre, să mergi cu mine într-un loc.

Ia*r* el zisă:

– Unde să mă[124] duci?

Ia*r* baba zisă:

–Să te duc, voinice, într-o casă foarte împodobită, întru care şăde o nevastă foarte frumoasă şi ghizdavă[125], care din buzile ei cură dulceaţă mai dulce decât miere, şi drept îţ spun că pe dumnata te pohteşte, vrând să facă împreunare. Şi pohtescu să mergi în gazdă aşiş la ace casă, că te cunoscu că eşti om strein şi nu eşti dintr-acist oraş.

Ia*r* voinicul acela purceasă după babă şi baba merge înainte, neştiind cine este
39r acel voinic, că nu-l // cunoşte. Ia*r* dacă văzu acel om pe babă că întră în ograda casăi lui, că acela era bărbatul acii muieri, carile de multă vreme să dusese de acasă, şi, văzind el că-l dusă la casa lui, să întristă foarte şi zisă întru sine: „Precum văzu eu muiere mea tot de aceste au făcut de când m-am dus eu de acasă”. Şi foarte să mâhni şi tăce, ia*r* votra de babă îl apucă de mână şi-l băgă în casă şi-l pusă pe pat să şadă şi-i zisă:

– Ci nu faci bucurie, voinice?

Ia*r* fimeia, văzind că-i adusă baba pe bărbatul ei, îndată au meşteşugit ca să-l facă
39v pe bărbat vinovat şi curvariu şi viclen şi îndată mersă aproape şi-l apucă de bar/bă fără de nicio ruşine şi începu a-l bate peste obraz şi plânge şi-l mustra zicând:

– Păcătosule şi prăpădite oame, aceste ţi-s vorbile şi legătura şi giurământul ci am făcut noi?! Aşe te ţinuş de cuvânt?! Să cunoaşte că, pe unde ai umblat, tot aşe ai făcut şi nu ţ-ai păzit curăţenie, de vreme ci şi acum, pe gura aciştii babi, ai venit; şi eu am făcut această ispită să te văz cum te ţâi de dreptate, că eu am auzit că ai venit astăz la poarta cetăţâi şi mi-am[126] împodobit eu şi casa me şi bucate am făcut, apoi
40r am gândit să te ispitescu: ţâi legătura ci am făcut amândoi şi trimesăiu această // babă, nespuindu-i ei că-*m* eşti bărbat, şi i-am zis ca să-ţ grăiască[127] să te aducă la o muiere ca să te iubeşti cu dânsa, şi baba, neştiind cine eşti[128], mersă şi te înşălă şi mi te adusă într-a<ce>st feliu[129], şi încă te pusă pe pat, neştiind baba că-*m* eşti bărbat. Şi iată acum că te-am cunoscut desăvârşit că, pe unde ai umblat, tot aşe ai făcut, curvariule şi viclene, numai cât mă amăgeşti, şi dreptate nu ţii.

Aceste dacă-i făcu bărbatului, ia*r* el tăce, socotind că-i aşe, şi începu a o ruga ca să tacă şi să-l ierte, ia*r* fimeia, dacă-ş făcu acist vicleşug bărbatului, apoi să făcu
40v mânioasă în multe zile şi în multă vreme, ia*r* bărbatul ei, văzind că-i / tot mânioasă, el au cheltuit mulţi galbini şi i-au făcut podoabe numai ca să o împace şi abie o împăcă de trăia bine ca mai înainte.

[124] Scris iniţial мє(ρ)ци, apoi peste є a fost scris ъ, iar ци, barate.

[125] Scris: гъздавъ.

[126] Scris: миѧ(м).

[127] к scris peste т.

[128] Scris: єцє.

[129] Scris: ѳє(ρ)лю.

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

Dintr-aceste poț cunoaşte, împărate, că nimene nu poate să priceapă şi să biruiască[130] vicleşugurile muierelor. Aceasta, fiind dreaptă, şi încă ci au făcut bărbatului său, dară încă cele răle! Şi nici este de vorbit, că nu-i cu putință vicleşuguri şi răutăți ci fac muierile să le afle <cineva>[131].

Aceste auzind împăratul de la al 4<-lea> filosof, şi ş-au schimbat mânie şi au poroncit să nu omoare pe fiiul său.

Iar al 5<-a> zi, dacă auzi[132] muiere că iar // au iertat împăratul pe fiiul său, **41r**
iar au venit îndrăcita de muieri, țiitoare împăratului, şi, când veni la împăratul, ține în mână un mănunchiu de iarbă otrăvitoare şi zisă către împăratul:

– Iată că țin în mâna me această iarbă otrăvitoare şi omorâtoare şi mă jur pre Dumnezeul cel viu că, de nu mă vei izbândi despre fiiul tău şi de nu-l vei omorâ, pre carile sângur Împărăție Ta de atâte ori ai zis că li-i omorî, sângur de sâneț cunoscându-l că i să cade această pedeapsă[133] şi moarte, că ş-au făcut râs nu de mine, că eu sânt a ta, ci de tine ş-au râs, că eu am fost fimei[134] bună şi înțeleaptă şi am vrut să-ț păzăsc cinste ta. Şi acum, de nu-mă vei izbândi / de necaz, voi be această iarbă şi oi muri decât **41v**
să trăiesc[135] necăjită şi de râs şi Dumnezeu apoi ne va judeca şi de moarte me vei da samă şi neiertat vei fi şi apoi ți s-a întâmpla cum s-au întâmplat unui râmătoriu. Şi mă ascultă să-ț spun o pildă.

Pilda muierii

Un râmătoriu ave obiceiu de merge totdeauna la un smochin şi mânca smochinile cele ci căde jos. Iar într-o zi văzu râmătoriul pe o momiță care să suie în smochin şi mânca smochinile, şi el mânca de jos carile căde, iar momița, dacă văzu că mănâncă mascurul smochinile cele mai coapte şi mai dulci ci cad // sângure de coapte, îi păru rău momiții că **42r**
râmătoriul mănâncă cele mai bune şi deci umbla foarte încet prin smochin să nu oboare smochinile gios. Iar bicisnicul râmătoriu, dacă văzu că nu-i mai cad smochine ca mai înainte, că momița oboră întâi multe, iar râmătoriul rădică capul în sus şi căută la momiță cu grumazii întinşi[136] în sus şi capul. Şi aşa căutând mult şi aşteptând să-i cază[137] smochine, lui i-au săcat vinile grumazului şi odată au căzut gios şi au perit ca un bicisnic.

Aceste cuvinte auzind împăratul de la muieri şi temându-să să nu să omoare cu acele ierbi[138] otrăvitoare / şi va fi pricina despre el, iar poronci să omoare pe fiiul său. **42v**
Şi muiere să veseli şi să dusă.

---

[130] Scris: **бирꙋ́є(с)къ**.
[131] Cf. ms. 3184: *cineva* (31r).
[132] Scris inițial **сп**, apoi **с** a fost modificat în **а**, fără a anula slova **п**.
[133] Scris: **пѣдѣ(п)съ**.
[134] Scris: **фїиме(и)**.
[135] Scris: **тръи(с)к**.
[136] Scris: **ѧтпи(н)си**; cf. ms. 3184: *întinş* (32r).
[137] Scris: **съ кази**; cf. ms. 3184: *să cază* (32r).
[138] Scris: **ꙗ(ρ)би**.

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

Şi îndată veni al 5<-lea> filosof şi întră la împăratul şi după obiceiu să închină şi zisă:

– În veci să trăieşti, împărate!

Şi zisă:

– Eu te ştiu că Împărăţie Ta eşti foarte înţelept şi filosof şi ai învăţat din pruncie toată înţelepciune, ia*r* acum mă mer eu cum de nu cerci şi să întrebi ca să afli adevărul tot şi apoi să hotăreşti judecata, ca să fie dreaptă judecata ce vei faci şi fă*r* de nicio greşală.

43r Şi am venit înainte Împărăţii<i> Tale, că am auzit că ia*r* ai poroncit să omoare pe // fiiul tău. Şi mă ascultă, împărate, să-*ţ* spuiu o pildă şi pilda va face aceste adevărul.

Era un slujitoriu împărătesc şi era drag[139] împăratului şi boierilor pentru vetejie lui. Şi acel slujitoriu ave un câine, carile de mulţi ani îl ţine, şi, orice-i poronce câinelui, asculta pe stăpânul său şi-i era drag câinile foarte, că era priceput şi voitoriu de bine stăpânului său. Ia*r* întru una de zile muiere acelui slujitoriu să dusă în sat cu o treabă şi-*ş* lăsă pe bărbat acasă cu un prunc mic, ce era numai unul în faşă, şi dormie copilul[114]

43v în leagăn. Atunce să întâmplă că trimisă împăratul de-l chemă la / curte degrabă pi acel slujitoriu, şi el, neavând pe cine lăsa acasă cu copilul[114], el poronci câinelui să păzască casa şi pre cucon şi să dusă la împăratul, ia*r* câinile şide şi păzie după poronca stăpânului casa şi pe cucon. Ia*r* într-aceea vremi să întâmplă şi veni un şarpe bălaur şi, fiind uşile deschisă, întră şarpile în casă şi vru să apuce pre cucon să-i sugă sângele, ia*r* câinile sări şi îndată apucă pe şarpe şi mult să luptară şi să muşca unul pe altul şi să umplură de sânge. Apoi dovedi câinile pe bălaur şi-l omorî şi, dacă-l omorî câinile pe şarpe, ieşi câinile

44r din casă cu gura plină de sânge, şi // gura şi capul. Şi, când ieşi câinile afară, iată că sosi şi stăpânul casii şi al cânelui şi, dacă văzu stăpânul pe câine crunt, zisă: „Cu adevărat au mâncat câinile pe copil[67], că-*ş* linge buzile de sânge”. Şi descălecă degrabă, ia*r* câinile mearsă să se gudure la stăpân, ia*r* el scoasă sabie şi-l tăie în doao pe câine. Şi, dacă întră în casă, văzu pe bălaur mort şi plin de sânge lângă copil[67], ia*r* copilul[114] tot dormie. Şi atunce au cunoscut că câinile au omorât pe şarpe. „Şi eu l-am tăiet şi l-am omorât”. Şi apoi cu amar şi cu jale multă plânge pentru câine şi nimică nu-*ş* pute[140] folosi.

44v Aşe şi tu, împărate, nu-*ţ* omorî pe fiiul tău, / că apoi te vei căi ca şi slujitoriul acela, şi el să căie pentru un câine, ia*r* Împărăţie Ta te vei căi pentru ficiorul tău carile mult doriei de un cucon, şi acum, dacă ţ-au dat Dumnezeu numai unul, şi pe acela vei să-l omori şi apoi mult te vei căi şi cu amar vei suspina şi de voie ră poate vei şi muri. Şi încă fă*r* de vină vei să-l omori şi apoi ce răspuns vei să dai înainte lui Dumnezeu. Şi mă rog, împărate, să mă asculţi să-*ţ* mai spun o pildă.

Era un om viclean la gândul lui şi din fire păcătos şi foarte sâlitoriu spre curvie. Şi, dacă înţălege de muiere cuiva că este frumoasă, el să nevoie în tot chipul cum va

45r face numai ca să // se iubească cu dânsa. Ia*r* odată, înţelegând de o muiere oarecare

[139] Scris: ргд(г).

[140] Scris: пепє.

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

că-i foarte frumoasă şi ghizdavă[141], el au mers la dânsa şi i-au grăit ca să se iubească amândoi, ia*r* muiere n-au priimit fiind înţeleaptă, ia*r* precurvariul acela, dacă au văzut că nu poate să o întoarcă spre dânsul, el au mers şi descălecă la casa acii fimei şi prinsă gazdă şi ia*r*, ca şi dintâi, tot o pohte şi o ruga ca să se iubească cu el, ia*r* fimeia nici întru un chip nu-i priime cuvinte<le>. Apoi el mearsă[8] la o babă şi-i spusă toate aceste acii babe, ia*r* baba zisă:

– În deşert umbli[142] după această fimei, că-i pre înţeleaptă şi cinstită.

Ia*r* acel curvariu zisă babii:

– Mătuşă, de o vei / pleca tu pre dânsa să-*m* facă voie me, ce vei pofti de la mine **45v**
îţ voi da eu, mătuşă.

Ia*r* vicleana babă, dacă auzi aceasta, zisă:

– Eu voi împlini pofta ta, ia*r* să mă asculţi. Du-te în târg şi vei găsi pe bărbatul aciştii muieri la dugheană şi doa*r* li-i pute faci să-*ţ* vânză dulama de pe dânsul şi să mi-o aduci la mine.

Deci el mearsă[8] în târg şi-l găsi pe bărbatul acilii muieri la dugheană şi zisă:

– Rogu-mă eu dumitale că acum eu voi să purceg într-o cale ca*n* departe şi n-am când să-*m* fac haine, ci te rog, vinde-*m* ace dulamă di pe dumneta ca să o port.

Ia*r* acela îi vându dulama şi acel curvariu dusă dulama la babă, ia*r* baba lu//o du- **46r**
lama şi o arsă în trii locuri şi-i zisă:

– Şezi tu aice la casa me şi te păzeşti să nu te vazi niciun om strein.

Şi baba luo dulama şi să dusă la casa acii fimei şi, întrând în casă ca*n* pe taină, pusă dulama în patul bărbatului supt căpătâi fă*r* de ştire muierii şi vorbie câte oarece cu ace muieri ca cu o vecină, apoi să întoarsă baba acasă. Ia*r* la o vremi veni şi bărbatul fimeii acasă şi să culcă în patu-*ş* să doarmă şi, fiind cam nalt căpătâiu, căută supt căpătâiu şi găsi dulama cari o vândusă şi îndată o apucă pe fimei a o bate; şi o bătu foarte rău / şi nu-i spusă pentru ci au bătut-o, ci numa gândi pin sine: „Voinicul carile au cumpărat **46v**
dulama de la mine să iubeşti cu fimeia me şi de frică au uitat dulama aice". Şi nimică nu zisă muierii sale. Şi, după ci o bătu, să dusă ia*r* la dugheană, ia*r* ace fimei ş-au făcut voie ră, neştiind pentru ci o bătu, şi să dusă la o vecină de aproape, la o rudă a ii, ia*r* baba încă mearsă[8] acolo unde era ace fimei şi întâi să făce că-i pare rău că o bătu bărbatul, apoi zisă:

– Am auzit când te bate bărbatul şi atâta î*m* pare de rău, cât mai bine a*ş* fi pitrecut eu una ca aceasta.

Ia*r* fimeia zisă:

– Adevărat m-au bătut şi nu pot să ştiu pentru ce // m-au bătut şi aceasta mi-i mai[143] **47r**
mare necazul.

Ia*r* baba zisă:

– Să ştii, fata me, că v-au aruncat oarecine nişte farmice şi pentru aceea s-au

[141] Scris: гд(з)дъвъ; cf. ms. 830: *ghizdavă* 33v.

[142] Scris: ѕ҃мблє.

[143] Scris deasupra rândului.

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

făcut gâlceavă, însă, de-*ţ* va păre că este bine, vino la casa me desară, că este la mine un vrăjitoriu, acum au nemerit şi-i foarte bun învăţat şi-*ţ* va căuta cu vraji şi-*ţ* va spune tot adevărul, că este în meşteşug vrăjitoresc deplin învăţat şi iscusit.

Ia*r* muiere priimi cuvintele babii şi zisă:

– Gata sânt şi voi veni, mătuşă, şi să ştii că, de-*m* va face un meşteşug bun şi să aib pace cu bărbatul mieu, ci vei ceri de la mine, mătuşă, î*ţ* voi da.

47v Şi dăcă au însă/rat, îndată au venit ace fimei la babă, ia*r* baba zisă voinicului:

– Iată vânatul au întrat în mreji, şi e întrebând şi spuind.

Ia*r* voinicul zisă:

– Eu î*ţ* voi vrăji şi până acum nu m-ai ştiut, că eu sânt vrăjitoriu şi desfăcătoriu foarte bun, numai întâi să-*m* faci cheful mieu, şi eu î*ţ* voi face pace bună cu bărbatul tău.

Şi îndată o apucă şi făcu curvie cu dânsa. Şi cum o lăsă, ia*r* e de frică şi de ruşine nu mai putu să zică nimică, numai ci ieşi tăcând şi să dusă degrabă acasă. Ia*r* voinicul zisă cătră babă:

– Pentru slujba ci mi-ai făcut foarte î*ţ* mulţemesc.

Şi o dărui cu bani.

48r – Ia*r* pentru vrajba ci s-au făcut întri băr//bat şi întri fimei foarte î*m* pare rău, că eu sânt pricina lor de să învrăjbiră.

Ia*r* baba zisă:

– Nu te mâhni, nici să-*ţ* pară rău, că eu cu un meşteşug îi voi împăca. Dumneta pasă iar acolo la dugheană, unde ai cumpărat dulama, şi, găsind pe bărbatul fimeii, şezi la dugheană şi fă vorbă cu dânsul pentru dulama ci ţ-au vândut şi să-i zici aşa: „Dulama cari am cumpărat-o de la dumneta o purtam şi s-au întâmplat de şidem la un foc şi au sărit foc, şi eu, nevăzind, au ars în trii locuri; şi eu o dideiu la o babă, la o cunoscută ca să o ducă la un croito*r* să o cârpească şi, de când o am dat, n-am mai văzut pe babă
48v şi dulama s-au prăpădit”. Şi / eu mă voi faci a treci[144] pe lângă dugheană, ia*r* tu, cum mă vei vide, îndată să mă chemi şi să-*m* zici: „Aceasta-i baba cării i-am dat dulama să o ducă la un croitoriu”. Şi îndată să mă apuci: „Ci ai[145] făcut dulama?” Şi eu voi răspunde cum voi şti.

Deci voinicul aşe făcu precum l-au învăţat baba: mearsă[8] în târg la dugheană şi făcu vorbă cu bărbatul acela. Şi atunce să arătă şi baba pe acolo, ia*r* acel curvariu o strigă şi o întrebă:

– Babo, ci ai făcut dulama ci ţ-am dat să o duci la un croitoriu?

Ia*r* baba, căutând spre bărbatul acilii fimei, zisă:

– Izbăveşti-mă dintr-această năpaste.

49r Că nu o lăsa acel curvariu şi să făce a o trage // tare şi-i cere dulama ci i-au dat, ia*r* baba zisă cătră bărbatul fimeii:

– Adivărat, mi-au dat o dulamă, iaca în ci floare, şi era arsă tare în trii locuri şi mi-au zis să o duc la cutare croitoriu, şi eu, săracan de mine, nu ţin minte ci am făcut-o

[144] Scris: прічи.

[145] Scris: ам.

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

cându purtam haina să o duc la croitor, umblam să-*m* găsesc puțunte făină împrumut sau pe lu<c>ru şi nu ştiu unde am uitat-o au am prăpădit-o, că şi <la> giupâneasa dumitale am fost în casă şi la multe casă am fost şi eram cam ameţită de băutură şi nu ştu ci am făcut-o, vai de mine!

Iar neguţitoriul zisă:

– Lasă baba, voinice, că este dulama în casa mea.

Şi o lăsă pe babă acel curvariu. Şi-i zisă neguţitoriul babii:

– Săracă babă, tu cu minte ta ce proastă[146] mare zarvă mi-ai făcut cu ace / dulamă, **49v**
ci blem să ţ-o dau.

Şi mergând dedi dulama voinicului căruie o vândusă. Atunce începu a grăi cu fimeia-*ş* ca să-*ş* facă pace zicându:

– Sărmană fimeie, fără vină te-am bătut.

Şi-*ş* făcu pace şi trăia ca şi mai înainte bine. Iar baba, după câteva zile, mearsă acolo şi zisă:

– Vez că ţ-au disfăcut acel voinic şi acum trăiţ bini cu bărbatul tău.

Şi o dărui şi fimeia pe babă şi o avea prietină dintru acel ceas, însă mai mult de frică o ave prietină.

Ci să ştii, împărate, că ca vicleşugul cel rău al muierilor celor răle nu este altă răutate mai rea pre faţa pământului. Dară să ştii, Împărăţie Ta, că şi ca bunătate unii muieri înţelepte nu este alt bine mai // mare în lume aceasta, că fimeia înţăleaptă **50r**
şi bună multe nume are şi de toţ înţelepţii este lăudată şi nu are preţ, precum zice Solomon pre înţeleptul: „Cine au aflat muiere înţeleaptă şi cu bărbăţie cunună de aur şi de pietre scumpe este în capul bărbatului său; când să zăboveşte bărbatul undeva, n-are frică de ale casăi. Muiere înţeleaptă şi bărbată gustat-au că bine este a lucra, făcut-au rânduială în casa ei, coatile[147] sara le-au întărit la furcă şi degitile sale le-au întărit la fus, lumânare ei nu să stânge toată noapte, făcut-au câte 2 haine la toţ ai casăi ei, strâmte sânt primblările ei, gura ş-au deşchis foarte cu socoteală la vorbe, bucatile sale nu le-au / mâncat cu lene, ci foarte bune; şi s-au sculat de noapte şi au dat bucate **50v**
lucrătorilor, făcut-au cerşafuri şi încingători şi au vândut şi, vânzind, moşie au cumpărat să să laude în priveleşte şi în porţi bărbatul ei şi să guste dulceaţă din rodul buzilor ei; şi încă o mai numeşte corabie care aduce de departe agonesălile casii ei, izvor de viiaţă care adapă în toate zilele şi în tot ceasul cu dulci cuvinte pre bărbatul ei; şi-i piatră scumpă de timelie la înţălepciune ei nemişcată şi neclătită, ste luminoasă, care cu multe podoabe este împodobită la toate faptile ei şi în casa ei". Şi mai în scurt, să părăsim alte toate cele mai bune, muiere înţăleap//tă şi bună este viiaţă şi adăogire vieţii bărbatului său **51r**
şi între muiere bună şi între muiere rea multă dispărţire este şi osăbire. Şi măcar că tot un nume <este> şi muiere ce bună şi muiere rea tot muiere, ci mare şi multă despărţire este între dânsăle şi neunire. Şi cele înţelepte mai mult biruiescu cu tăcere, iar muiere rea este şi să asamănă cu o hieră ce-i zic izdra, care are 7 capite şi din toate capitile ei

[146] Scris: **спроа(с)тъ**.

[147] Scris: **котилє**, cu **о** pătat de cerneală.

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

aruncă otravă omorâtoare şi de răutate acii heri groznice pre mulţi au perit. Aşe să întâmplă şi la această fimeie de cinste şi înţăleaptă al acistui neguţitor, că vicleşugurile babii o făcu de-ş pierdu curăţenie ci o ţine.

Şi-i zisă:

51v – Ie-te / aminte, împărate, şi te păzeşte de vicleşugurile muiereşti[148].

Aceste cuvinte dacă auzi împăratul, poronci să nu omoare pe fiiul său.

Iar a 6<-a> zi, dacă auzi ţiitoare împăratului că iar au iertat împăratul pe fiiul său de la moarte, şi veni vicleana muiere înainte împăratului şi cu multe lacrimi zisă:

– Împărate, am nădejde că Dumnezeu într-acesta chip va face[149] pedeapsă filosofilor tăi precum au făcut unui leu şi unii momiţi.

Pilda ci au spus ţiitoare împăratului

Era într-un loc mulţime de neguţitori, care merge într-o cale pentru neguţitorie lor,
52r şi ave cu dânşii şi asâni. Şi // agiunsără la un priimitor de streini ca să mâie. Şi culcându-să, adormiră toţ şi uitară să închiză poarta şi întră noapte un leu înuntru şi s-au culcat în mijlocul asânilor şi nicio stricăciune n-au făcut neguţitorilor, dară nici l-au sâmţit nime. Şi mai pe urmă întră şi un tâlhari ca să fure asâni şi începu a căuta pin tuneric carile este mai bun ca să-l fure şi, umblând pin tuneric, dedi peste leu şi, văzind că-i gras, îl prinsă, gândind că este asân, şi încălecă pe leu şi ieşi afară pe poartă călare pe leu, iar leul au gândit că este dracul cel din miezul nopţii şi să teme să-l trântească şi-l purtă toată noapte în spate pe tâlhariu, iar tâlhariul, dacă să făcu zio, văzu că este călare
52v pe leu / şi nu-i pe asin şi să spărie foarte tare şi, trecând cu leul pe su<p>t un copaci, să apucă de o creangă tâlhariul şi să sui degrabă în copaci şi să mântui de primejdie ci era să pitreacă, iar leul fu foarte bucuros că descălecă, că el gânde că-i dracul cel din miezul nopţii, şi fugie tare leul. Iar o momiţă, întâlnindu-să cu leul, îi zisă:

–Ci fugi aşe degrabă şi eşti înspăimântat?

Iar leul zisă:

– Dimonul cel din miezul nopţii m-au prinsu şi toată noapte au umblat călare pe mine.

Iar momiţa zisă:

– Unde este acel dimon?

Iar leul zisă:

– Iaca, în cel copaci să sui.

Şi de departe arăta copaciul, iar momiţa marsă şi să sui în copaci ca să-l vază,
53r iar tâlhariul, dacă văzu că vine momiţa să să suie în copaci, // iar tâlhariul întră în scorbura copaciului, că era bortos copaciul, iar momiţa, dacă să sui, văzu că-i om şi-i făcu sămnu cu mâna leului să vie acolo. Şi veni leul şi să teme să se sui în copaci, iar tâlhariul luo îndrăzneală[150] şi apucă pe momiţă de gât şi aşe o strinsă de tare, cât

[148] Scris: мѣереце.

[149] Scris: ва фачѣ.

[150] Scris: ѧ(н)дръ(з)неалъ.

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

au murit momița, şi au aruncat-o jos moartă, ia*r* leul, dacă văzu momița moartă, el să spărie şi mai tare fuge. Şi degrabă aşe acel tâlhariu birui şi pre leu şi pre momiță o omorî cu meşteşugul lui. Aşe şi eu mă nădăjduiescu întru Dumnezeu că cu putere lui voi birui, împărate, pre filosofii tăi cii răi şi vicleni; şi-*ț* ia sama sângur, împărate, / cum **53v** de îndrăzniră ei să între între noi amândoi cu minciuni şi să[151] ne facă vrajbe Împărății<i> Tale şi mie, muiere ta. Apoi aceşti[152] voitori de bine î*ț* sint? Ia sama!

Şi auzind împăratul aceste cuvinte, să răni la inimă şi ia*r* poronci să omoare pe fiiul său. Şi să bucură muiere că ia*r* au biruit şi să dusă.

Şi veni al 6<-lea> filosof la al 6<-a> zi şi, închinându-să după obiceiu, şi zisă şi aceasta:

– În veci să trăieşti, împărate! Iată veniiu şi eu astă*z* înainte Împărății<i> Tale ca o slugă ci sânt şi după cum să cade slugilor să zvorească[153] şi să facă ascultare stăpânului său şi după slujba ci ş-ar agunesi să-*ş* ie plata cine cum ş-a // agonesi. **54r**

Şi zisă:

– Mă rog Împărății<i> Tale să grăiesc Împărății<i> Tale. Am auzit precum că ia*r* ai orânduit să omori pe fiiul tău. Şi de n-ai ave fiiu, atunce ți s-ar căde să fii tot mâhnit, pentru că pe urma ta să nu rămâie streinii[154] moştenitori scaunului tău şi împărății<i> şi ar fi fost să-*ț* fie multă jale că nu-*ț* dă Dumnezeu odreaslă şi apoi să-*ț* rămâie de tot ştersă pomenire de pre fața lumii aciştii şi multă dure<re> de inimă ți s-a căde să fie avut, precum o avei când te rugai lui Dumnezeu, adu*ț* aminte, ca să-*ț* dăruiască cucon. Şi acum, dacă î*ț* dedi Dumnezeu şi-l văzu*ș* mare pe cuconul tău, pentru o minciună muierească vei să-l omori şi sângur să-*ț* stângi pomenire / neamului tău. Şi cum nu socoteşti **54v** că tare să va mânie Dumnezeu de aceasta şi poate te va osândi Dumnezeu şi ți să va întâmpla precum s-au întâmplat unii porumbiță.

Pilda filosofului al 6<-lea>

Spun istornicii de o porombiță cari trăie aproape de o țarină şi în vreme săcirii să hrăne pe urma săcerătorilor şi cel mai mult strânge întru o bortă al unui zidi părăsit până umplură borta amândoi, porumbul şi cu porombița. Şi zisă porumbul porumbiții să nu cumva mănânce din bortă grâu până la iarnă şi „să-l şi păzeşti grâul să nu-l mănânce ceva şi apoi la iarnă, când nu vom pute găsi nicio hrană în câmp, atunce vom mânca de aice, din bortă”. Şi au zis şi porom//bița: **55r**

– Aşa să facim.

Şi să hrănie amândoi la câmp şi tot cerca câteodată şi la bortă. Şi fiind într-o vremi săcită şi soarile tot fierbinte, să uscă grâul tare şi scăzu mult. Şi viind porumbul să vază grâul, el găsi borta mult deşartă şi zisă cătră porumbiță:

[151] Scris deasupra rândului.
[152] Scris: ачєцє.
[153] Scris: звоρє(с)къ.
[154] Scris: стрєєнїи.

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

– Dar au nu ț-am spus eu să nu te atingi de grâu?[155]

Iar porumbița începu a să giura că e nu s-au atins de grâu, nici macar un grăunț n-au mâncat, iar porombul nu o crezu şi începu a o bate tare până o omorî. Şi rămasă el sângur. Iar dedi Dumnezeu ploaie multă cu vânt şi aruncă stropituri în borta zidiului
55v unde era grâul şi s-au muiet grâ/ul şi s-au îmflat şi iar s-au împlut borta de grâu. Şi dacă văzu porumbul borta plină de grâu, cunoscu din ci pricină au fost scăzut grâul şi cunoscu că cu greşală ş-au omorât porumbița. Şi apoi tot cu amar plânge în toată viiața lui şi nimică nu-ş pute folosi şi deci soție n-au mai avut până ci au perit şi el din voie rea.

Aşe şi Împărăție Ta vei păți asămene de-ț vei omorî cuconul pentru nişte vicleşuguri muiereşti[149] ale aceştei blăstămate, încă şi fără cer<ce>tare[98] adevărul de este vinovat au nu este. Şi ascultă, împărate, să-ț mai spun şi alte vicleşuguri muiereşti[149]. Şi ascultă, împărate. //

56r Era un om plugariu şi să dusă într-o zi diz-dimineață la țarină să samene, iar fimeia lui găti bucate ferte şi fripte şi le pusă într-o coşniță şi purceasă să ducă bărbatului dimâncat. Şi mergând pe cale, era o crâşmă în drum şi era mulți călători descălecați acolo; şi văzind aciia pe muiere, o popriră acolo şi toț să orânduiră la dânsa câte unul pe rându de-ş făce cheful, iar alții îi mâncară şi bucatile şi iar acoperiră coşnița precum au fost acoperită şi lăsară numai o azimă[156] în coşniță. Şi dacă lăsară pe fimeie, iar ea
56v de ruşine degrabă a/pucă coşnița şi nu mai căută în coşniță, ci să dusă degrabă la bărbat, gândind că sint toate bucatile. Iar dacă sosi acolo, bărbatul descoperi coşnița şi găsi numai o azimă[157] şi zisă:

– Muiere, ci este aceasta?

Iar muiere, cum văzu că-i numai o azimă[157], îndată îş dedi sama cu vicleşug meşteşuguit ca să nu cumva priceapă bărbatul şi zisă:

– Am văzut în vis că încălecasim pe un pil şi m-am povârnit să caz gios şi am căzut şi mă călca cu picioarele. Şi deşteptându-mă[157] înspăimântată cu multă frică, eu îndată m-am dus la <de>zlegătoriul de visă şi i-am spus[158], iar el au zis:

57r – Fă o azimă[157] frământată // cu miere şi o du bărbatului tău să o mănânce şi vino iar aice şi-ț voi dezlega visul asupra pilului fără de primejdie.

– Şi pentru ca să nu să întâmple ceva rău mie sau țiia, mănâncă, bărbate, cu dulceață şi fără de bucate azimă.

Şi el mâncă azimă aşe fără de bucate şi o crezu, iar ea aşe degrabă găsi cu vicleşug cum ş-a da sama[159] şi nu pricepu nimică bărbatul ei.

Şi zisă:

– Vezi, împărate, că muierile cele răle cu vicleşugurile lor cele ci vor să facă îndată fac, de vreme că aceasta era muiere bună şi, auzi, şi cum îndată ş-au dat[160] sama, dară

[155] Urmează sintagma *nici măcar un grăunț* barată.

[156] Scris: ѡазимъ.

[157] Scris: дє(ш)цє(п)тъ(н)дѕ'мъ.

[158] Scris: спѕ'(с)съ.

[159] Urmează secvența *precum împărate*, scrisă din greşeală, care nu se regăseşte în manuscrisele consultate.

[160] Scris: та(т).

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

încă cele răle. Şi mă ascultă, mă rog, împărate, că noi, filosofii tăi, de am fi răi şi / mincinoş, te-am sfătui să faci moarte şi răsplătire asupra Perşii<i>?! Ci noi, cât putem, 57v
te sfătuim şi te poprim să nu te grăbeşti a face niciodată moarte până nu vei afla ci-i adivărat.

Aceste cuvinte dacă auzi împăratul, poronci să nu omoare pe fiiul său.

Gândurile muierii în zioa a 7<-a>

Iar în zioa a şăpte, dacă auzi muiere că iar au iertat împăratul pe fiiul său să nu-l omoare, iară ea gândi întru sine cum că „feciorul împăratului mâine va grăi precum au zis că după 7 zile îm va da răspunsul şi voi vide atunce şi ştiu că mi-a vedi cătră tatăl său cuvintile ci am grăit cătră dânsul şi i-am zis că-l voi omorî pe tată-său şi nu numai că voi fi ruşinată, ci şi spre moarte // voi fi dată. Ci mai bine să mă omor eu sân- 58r
gură decât să-ş izbândească filosofii după inima lor". Aceste gândindu[161] ea şi pentru frica ci o avea, îndată să sculă şi-ş strânsă tot ci au avut, unile şi altele, şi împărţi tot rudilor sale şi zisă rudelor să aducă lemne multe să facă un foc mare şi să saie ea sângură în focu să arză. Şi-i făcură focul mare rudile ei şi auzi împăratul de acist gându rău al muierii şi, când vru ea să între în foc, îndată trimesă împăratul de o chemă şi, dacă veni, zisă împăratul:

– O, muiere, pentru ci pricină vrei să sai în foc tu să arzi?

Iar muiere zisă:

– Pentru că n-ai vrut să-m faci dreptate, să mă izbândeşti asupra fiiului tău cel / rău, / să-l omori ca pre un vinovat precum i să cade; şi mai mult nu-ţ voi mai grăi, 58v
iacă, le<-i> omorî pe fiiul tău cel vinovat, iar, de nu, eu pentru dreptate voi întra în foc şi voi arde. Şi iată că am hotărât aceasta.

Iar împăratul să înşălă şi să jură că-l va omorî pre fiiul său, iar vicleana muiere priimi bucuroasă şi să închină cu mare mulţămită împăratului şi să lăsă să nu între în foc. Şi îndată poronci împăratul cu multă urgie să-l scoată pe fiiul său spre perzare şi ieşi afară fără de ruşine şi făr de ominie, cu multă mânie, ca o hiară, şi zisă să-l scoată pe fiiul său. Iar cii 6 filosofi, ci să rânduisă la împăratul în cele 6 zile, dacă văzură că va să omoare împăratul pe fiiul său şi // ca pe un vinovat îl scoasără afară pe fiiul împăra- 59r
tului şi stătu în cumpăna primejdii<i> cuconul. Atunce alergară acei 6 filosofi mai deg<r>abă acole, la locul unde era să-i taie capul, şi stătură toţ cei 6[162] filosofi lângă cucon şi să rugară muncitoriului să mai îngăduiască un ceas până va merge şi al 7<-lea> filosof la împăratul să-i grăiască şi-i giuruiră multe daruri filosofii muncitoriului, iară el să teme de urgie împăratului, şi ei zisără pentru aceasta:

– De va rămâne urgie asupra ta, unul dintri noi vom priimi ace urgie ce-ţ va veni asupră.

Şi mai îngădui muncitoriul cu moarte şi atunce veni şi al 7<-lea> filosof şi / sfetnic 59v
la împăratul şi să închină după obiceiu şi zisă:

– Să ştii, Împărăţie Ta, că ciudat lucru şi fără de cale şi făr de nicio dreptate vrei să faci astăzi, că poronciş să-ţ omori pe fiiul tău şi te biruiş cu toate învăţăturile tale de

[161] Al doilea ⱥ scris peste ⱱ.

[162] Scris: :ʒ: (= 7); la fel greşit şi în ms. 3184: 7 (44r).

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

o înşelătoare muieri. Ci iată că-*ţ* grăiesc că, de nu vei lăsa pe fiiul tău până mâine, noi to*ţ*, filosofii, te vom lăsa şi ne vom duce de la tine unde ne va povăţui Dumnezeu, fiindcă noi slujim Împărăţii<i> Tale din tinereţile noastre şi nicio poroncă a ta n-au rămas de noi neascultată şi nicio judecată care s-au cercetat de noi n-au rămas neândreptată
60r precum sângur, Împărăţie Ta, ştii că până acum nicio greşală nu ţ-am // făcut noi până la această pricină a fiiului tău, ci şi aceasta ci ai hotărât să o faci tot vei face, ci de altă nu este rugăminte me fără decât să-*ţ* popreşti mânie şi să la*ş* până mâine, că împăraţilor şi biruitorilor nu să cade să facă judecată cu mânii şi cu răpire, că împăraţii şi biruitorii pot să facă orici vor vre, că toate le sânt în mână în tot ceasul şi pentru aceea să cade să fie nerăpi*ţ* la fire şi lini, că judecata ce vor face ca să fie făr de greşală. Pentru aceea ascultă, împărate, un cuvânt. După ce î*ş* scapă cineva din gura sa un cuvânt, apoi nu-l
60v mai poate ajunge să-l întoarcă îndărăpt, ci grăit rămâne şi acela ci au greşit, / de au scăpat acel cuvânt, în tot ceasul să căieşti. Ci tot omul să cade să aibă trii porţi la vorbile sale: la inimă, la grumazi, la buzi şi minte, cari să descuie şi să încuie, ia*r* limba ca o slugă făr de nicio potrivire stăpânilor săi, ci la toate ascultă pre stăpânii săi ca o slugă făr de priget şi fără ostineală, ci minte este stăpână şi chei, ia*r* porţile şi lăcăţile sânt celi trii: inima, grumazii, buzile. Şi de vremi ci la un cuvânt sânt atâte popreli, da*r* încă la o mânii omorâtoare, care numai mânie sângură este un rău pre mare şi păcat de moarte, şi încă cu mânie împreună şi moarte nedreaptă de să va face, atunce nesocotită
61r şi neânţeleasă este răutate şi păcatul. Pentru aceea mai // îngăduieşti până mâine şi apoi, ce vei vre şi ce vei socoti, vei face cu fiiul tău, că nimine nu poate ca să-*ţ* ste împotrivă. Şi mă rog să mă asculţi o pildă.

Pilda 7

Era un om tânăr şi frumos voinic şi multă avuţii ave. Şi s-au giurat cu mare giurământ să nu şază[163] întru un loc sau într-o fire ca alţi tineri, nici muieri să nu-*ş* ia până nu va învăţa toate meşteşugurile ale muierilor. Şi purceasă şi să înstreină şi umbla din loc în loc şi din oraş în oraş şi cu multă sâlinţă umbla ca să înveţi celi ci gândie. Ia*r* odată îl întâlni un om pe drum şi-l întrebă ci om este şi ci caută şi de unde este, iară
61v el spusă acelui om toate acele ci gândie: „ca să învăţ[164] toate vicle/şugurile muiereşti umblu”, ia*r* acel om zisă:

– Omule, în dişărt te trudeşti, că nu vei pute să afli[111] şi să ştii meşteşugurile muierilor, ia*r* de vei vrea să afli[111] şi să înveţi oarece dintr-însăle, află un loc de odihnă într-un oraş şi strânge cenuşă şi ţărnă şi şezi pe acele şi dintr-acele mănâncă câte puţuntel până vei sfârşi tot şi ia sama muierilor cele ci să vor aduna într-acel oraş şi învaţă vicleşugurile şi meşteşugurile.

Şi-l ascultă acel voinic pe acel om şi să dusă într-un târgu unde[165] au auzit că sânt slobode muierile a-*ş* face voiele sale şi-*ş* găsi un loc bun şi strânsă 5 ocă de cenuşă şi 5 ocă

[163] Scris: съ нѫ шази.

[164] Scris: ѧвеци.

[165] ѧ scris peste o slovă ilizibilă.

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

de țărnă şi şide şi în toate zilile întinge cu pâne şi mânca dintr-acele şi altă // nu gândie, 62r
ci tot vicleşuguri muiereşti scriia şi le învăța. Şi aşe au pitrecut 150 de zile până ci au sfârşit ace cenuşă şi țerna de mâncat şi zisă întru sine că „niciun vicleşug de al muierilor n-au rămas neânvățat şi nescris şi toate acum le pricep şi le-am scris şi le ştiu". Şi deci purceasă să margă acasă şi, venindu pe cale, agiunsără la un oraş şi au mas acolo. Iar a dăoza să întâmplă de făcu un om praznic şi-l chemă şi pe acel voinic strein să-l ospiteză. Şi dacă veni şi şezu oamenii la masă, atunce şăzu şi el şi-l întrebă găzdaşul pe voinic:

– Ci om eşti şi de unde vii şi unde mergi?

Iar el zisă:

– Om strein sânt şi de departe / viu, că am ieşit de la moşie me şi am umblat prin 62v
lume ca să învățu şi să scriu toate vicleşugurile muierilor.

Atunce chemă gazda pe muierea sa şi-i zisă:

– Acist om este strein şi nu-l văzuiu mâncând la masă, că să ruşinează de oameni şi-i demult înstreinat de acasă, că au umblat de au scris şi au învățat toate vicleşugurile muierilor. Ci ie-l în casă şi-i dă să mănânce cât i-a trebui.

Atunce fimeia făcu precum i-au zis bărbatul, ea îl dusă în casă şi-i pusă să mănânce şi începu a-l întreba zicând:

– Ci ai umblat, omule, prin lume? Au ai scris şi ai învățat toate vicleşugurile muierilor?

Iar el zisă:

– Aşe am făcut, că niciun vicleşug muieres//cu n-au rămas nescris[166] şi neânvățat 63r
de mini.

Iar ea zisă:

– De vreme ci ştii toate şi le-ai scris meşteşugurile şi vicleşugurile muierilor şi n-ai lăsat niciunul, eu încă sânt o muiere şi voi ispiti precum mă agiunge minte şi-ț voi face un vicleşug ca să te văz: ştii-l şi aie-l scris la tine. Iar ascultă întâi să-ț spun.

Era un om şi avea fimeie de cinste[167] şi înțeleaptă. Şi acel om tot suduia şi ocără pe toate fimeile şi zice că toate fimeile sânt răle, iar fimeia lui îi zisă odată:

– Bărbate, nu sudui pe toate muierile, că nu sânt toate muierile răle, ci, de sudui şi ocărăşti, caută de sudui numai pe cele răle, iar nu sudui pe toate, ca să nu te primijduieşti, căci, de / s-ar fi întâmplat să iei una de acele răle, ai fi văzut tu atunce ci ai fi pitrecut. 63v

Iar acel om zisă cătră muiere sa:

– Când me-i face tu precum văd eu că fac alte muieri, eu ț-aș tăia nasul şi urechile şi ț-aș da ulița.

Şi era aproape de acel om nişte vecini[168] şi în toate zilile să sfădе şi să ocăre foarte rău. Iar într-o zi zisă muiere acelui om:

– Astăzi ci vrei să faci, bărbate?

Iar el zisă:

[166] Scris: нѣскри(с).

[167] є scris peste ρ.

[168] Scris: вѣчини.

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

– Eu voi să mă duc la ţarină la plug, iar tu să-*m* găteşti ospăţu şi să-*m* aduci la câmpu să mănâncu.

Iar ea găti bucate şi să dusă în târgu, cumpără peşti proaspăt şi dusă bucatile la plug bărbatului, iar peştile cel proaspăt tot îl lepădă pe brazdă şi veni acasă, iar bărba-
64r tul, // dacă mâncă, purceasă cu plugul şi au tot găsit peşti pe brazdă şi-l strânsă tot şi, dacă însără, veni acasă voios şi dedi peştile la fimeie şi-i zisă să-i facă dămâncat, iar fimeia zisă:

– De unde ai cumpărat acist peşte frumos?

Iar el zisă:

– L-am găsit pe brazdă arându.

Iar fimeia să făce a nu-l crede, iar el să şi giură că, arând, l-au găsit pe brazdă, iar ea zisă:

– Acum te cred de vreme că te giuraş.

Şi luo fimeia peştile şi-l făcu bucate şi ascunsă bucatile. Iar dacă însără, zisă bărbatul:

– Dă-*m* să mănâncu.

Iar fimeia pusă numai pâne pe masă, iar bărbatul zisă:

– Dă-*m* şi peşte.

Iar muiere zisă:

– Ci peşti?

Iar el zisă:

64v – Peştile / ci am adus eu din ţarină, ci l-am găsit eu pe brazdă arându şi l-am adus şi ţi l-am dat în mâna ta astăz să-*m* faci bucate.

Iar muiere îndată începu a plânge şi a să văita şi a striga în gura mare zicând:

– Auziţ, oameni buni, voi, vecinilor, săriţi şi nu mă lăsaţi, că mă ucide bărbatul, că au nebunit.

Şi au început muiere a să zgâriia pe obraz. Iar dacă au alergat vecinii acolo, zisă fimeia:

– Auziţ, oameni buni, bărbatul meu îm cere peşte să-i dau, zice că au găsit astăz peşte pe arătură arându şi zice că l-au prinsu pe brazdă şi mi l-au adus şi acmu îm cere
65r peşte să-i dau să mănânce, şi eu n-am văzut nimică nici me-u // dat nimică[169] şi, dacă zicu că nu me-u adus niciun peşte. Şi unde s-au auzit să prinză cineva peşte pe arătură? Dacă zic aşe, el sare de mă ucide şi zice că m-a ucide de tot de nu voi da peştele ci au prinsu pe arătură.

Iar el zisă:

– Fraţilor, ascultaţi, mă rog, că drept voi spune. Eu astăzi, arându în ţarină, am găsit peşte proaspăt, viu pe brazdă şi l-am tot prinsu şi l-am adus acasă, o traistă[170] plină, şi l-am dat la această fimeie a me şi i-am zis să me-l fearbă să-l mănâncu, iar ea acmu zice că n-am adus nimică, niciun peşte, şi mă apucă de obraz cu gura ei ca să mă dovidească că nu i-am adus niciun peşte.

[169] Scris iniţial **ни(ч)ми(къ)**, apoi (**ч**) a fost barat.

[170] **а** scris peste **и**.

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

Iar muiere zisă:

– Videț, oa/meni buni, că nu-i sănătos bărbatul meu, ci au întrat dracul într-însul. 65v
Mă rog de-l legaț, că zici că m-a omorâ, vai de mine!

Iar oamenii zisără:

– Omule, ci grăieşti tu? Dară unde s-au auzit să prinză cineva peşti proaspăt pe arătură? Tu nu eşti sănătos, omule.

Iară el scârşne cu dinții asupra muierii şi zisă:

– Aşteaptă[108] că mi-i scoate tu peştile.

Iar muiere începu a să văita zicând:

– Săraca de mine! Legați-l, că m-a omorî.

Şi îndată îl legară oamenii foarte tare de mâini şi de picioari la un stâlp cu lanțuh de fier şi toată noapte s-au văitat săracul de dureri legăturii. Iară a doao zi iar să strânsă vecinii şi-l întrebară:

– Ce ai grăit asară că ai găsit peşti // pe arătură? 66r

Iară el, ca şi mai înainte, zice:

– Fraților, o traistă plină de peşti am adus din țarână de pe arătură şi l-am dat aceştii[171] căței să-*m* gătească să-l mănâncu, şi ea acum zice că nu i-am adus nimică, păgâna şi duşmanca! Încă m-aț şi legat pe gura ei, o, vai de mine! Dezlegați-mă, că am slăbit de dureri.

Iar muiere iar zisă:

– Nu-l dezlegaț, că-i dimon într-însul şi m-a omorî.

Iar oamenii crezură pe muieri şi zisără:

– Adevărat că-i îndrăcit.

Şi-l lăsară tot legat. Iară a trie zi îl întrebă muiere, zisă:

– Bărbate, flămânzit-ai? Să-ț dau să mănânci?

Iară el zisă:

Dară ci vei să-*m* dai?

Iară e zisă:

– Peşti proaspăt prăjit.

Iar el zisă:

– De acela ci am adus eu de pe arătură?

Iar muiere zisă:

– Auziț, / oameni buni, că tot este dracul într-însul, n-au ieşit. 66v

– De acum nu voi mai zice acist cuvânt.

Iară ea îi dedi peşti de acela ci adusăsi el şi el zisă:

– Dezleagă-mă, mă rog.

–Poate că iar vei zici că-i de pe arătură peştile?

Iară el, bicisnicul, zisă:

– Nu ştiu eu ci grăieşti tu, nici nu-ț zic nimică, mă rog, dezleagă-mă.

Atunce mearsă[8] muiere şi-l dezlegă şi-i dedi peşti şi mâncă. Şi-i zisă fimeie:

[171] Urmează мїи barat.

BDD-A26968 © 2017 Academia de Științe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

– Ci peşti este acista, bărbate?

Iară el zisă:

– Nu ştiu.

Iar dacă să împrăştieră oamenii, atunce zisă fimeia:

– Bărbate, acista este peştile ci ai mâncat, este de acela ci ai adus tu de pe arătură şi, câte le-ai grăit toate, tot drept le-ai grăit acmu. Şi vezi ce ai păţit pe dreptate, că ai
67r şezut 3 zile // legat cu lanţuh[172] de her. Iar când îţ zicem eu „bărbate, nu sudui toate muierile, că nu sânt toate muierile răle”, iar tu suduiei pe toate şi zicei că, de aş fi eu ca altile, mi-ai[173] tăie nasul şi urechile şi m-ai omorî. Iată că pentru aceea ţ-am făcut şi eu aceasta şi acum să nu te mai auz lăudându-te pe muieri, că apoi vei peri cu ră moarte, nici să zici că li-i birui[174] pe muieri.

Aceste cuvinte dacă grăiră muiere ce cu praznicul către scriitoriul de vicleşugurile muiereşti, apoi zisă:

– Vez, voinice, că bărbatul mieu este bătrân, şi eu sânt tânără şi frumoasă şi mi-i
67v foarte dragă împreunare bărbătească; şi tu / eşti tânăr şi tare şi poţ îndată să potoleşti pofta me, şi bărbatul este afară, şedi cu prietinii. Scoală-te dar şi-*m* fă pofta.

Iar bietul voinic gândi că va fi aşa şi crezu pe muieri şi să sculă de-ş dezlegă bârneţul şi vru[175] să se apuce de muieri spre împreunare, iar fimeia îndată îl apucă cu amândoao mâinule de cap şi strigă cu glas mare şi zisă:

– Vai de mine! Ci este aceasta c<e> păţiiu?

Şi auzind bărbatul de afară, alergă în casă şi cu alţi oameni să vază ci este de strigă aşa tare fimeie. Iară acel voinic, dacă să făcu aceasta şi auzi că alergă oamenii în casă, el şezu iar la masă cu mare frică şi ruşine şi numai ci tremura de frică şi-i era faţa lui
68r ca de om mort, şi nu pute să grăiască. Iar da//că întrară oamenii[176] şi bărbatul fimeii în casă, zisă bărbatul:

– Ci este strigare ta, muieri?

Iară ea zisă:

– Pusăiu acestui strein să mănânce peşti şi să înecasă cu un os de peşti, cât era în cumpănă de moarte şi, dacă l-am văzut că au leşinat, de aceea am strigat aşa tare, acum cu agiutorul lui Dumnezeu l-am izbăvit.

Şi ieşiră oamenii iară afară, iar muiere zisă:

– Oare câte ţ-am spus şi câte ţ-am făcut sânt scrisă la tine? Că ai zis că n-au mai rămas niciun vicleşug la tine muieresc, ci toate le[177] ai scrisă, dar aceste ai-le şi ştiu-tu-le-ai?

Iar streinul zisă:

– Giupâneasă, aceste nu le-am ştiut, nici scrisă nu le am.

---

[172] Scris: ѧа(н)цѫ(ц); altă lecţiune posibilă: *lanţu-ţ*.

[173] Scris: мїѧ(и).

[174] Scris: бѫ́рѫ́и.

[175] Scris: връ.

[176] Urmează, probabil din greşeală, *în casă*.

[177] Scris: ѧѣ.

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

Iar muiere zisă:

– O, omule, în zădar te osteneşti atâţa ani şi te trudeşti şi nimică nu vei isprăvi, nici vicleşugu/rile muiereşti nu poţ să le înveţ. 68v

Iară acel voinic îndată dintru ace pricină luo toate scrisorile ci le scrisăse a vicleşugurilor muiereşti şi le băgă în foc şi zisă:

– Nici unul din bărbaţ nu să află şi nu este vrednic ca să afle şi să ştie vicleşugurile muiereşti.

Pentru aceea şi Împărăţie Ta dintru aceste ci ţ-am spus Puterii Tale desăvârşit poţ să cunoşti că nesfârşite sânt vicleşugurile muierilor şi apoi aşa îndată să asculţi nişte vorbe a unii muieri viclene şi să-ţ omori pe fiiul tău făr de nicio vină şi dovadă. Şi apoi, de vei omorî pe fiiul tău, oare cine va rămâne moştenitoriu Împărăţii<i> Tale? Că toţ te vom lăsa şi ne vom duce de la tine, că fiiştecine va să zică: „De vreme că au omorât împăratul pe fiiul său, unul născut, dară încă pe noi". Şi în toată lume vei fi // ocărât 69r de toţ oamenii.

Atunce împăratul, auzind aceste de la al 7<-lea> filosof şi sfetnic, i să îmblânzi inima şi-ş potoli mânie şi îndată trimisă de adusă pe fiiul său de la locul cel de perzare şi-l lăsă, şi-l iertă şi de moarte.

Iar a opta zi diz-dimineaţă începu cuconul a grăi şi zisă unii muieri:

– Fimei, du-te tu curând la filosoful cel mai mare şi să-i zici că ficiorul împăratului te cheamă.

Iar fimeia să dusă degrabă voioasă[178] şi spusă filosofului că „cuconul împăratului grăieşti şi te-au chemat să mergi la dânsul", iar filosoful, auzind aceste de la fimei, s-au bucurat foarte şi au dăruit pi fimei cu dar şi îndată mearsă[8] cu o/sârdie şi cu multă 69v bucurie la cucon şi viind, cum au întrat, îndată l-au îmbrăţoşat şi l-au sărutat, iar ficiorul împăratului îndată spusă filosofului toată pricina lui şi pentru ci n-au grăit în cele 7 zile; şi-i spusă şi pentru ţiitoare împăratului toate câte i-au grăit lui şi cum l-au îmbiet să se culce cu dânsa şi apoi e să-l omoari pre împăratul şi „să ieu eu împărăţie şi pe dânsa muieri, şi eu, fiind supt poronca dascalului ca să nu grăiesc 7 zile, am tăcut şi n-am vădit răutăţile ei, ci numai ci i-am zis că după şapte zile voi grăi şi atunce i să va alegi cinste ei; şi pentru aceea să silie maştiha me şi mă pârî e la tatăl mieu ca să mă omoare, temându-să ea de vorbile ci mi-au grăit mie, că eu am zis către // dânsa că după 7 zile toate 70r aceste le voi spune tătâni-mieu. Ci întâi mulţemesc milostivului Dumnezeu şi voao, prietinii mii, că m-aţ izbăvit de moarte şi din răutăţile aceii muieri precurve. Ci acum mergi la tată-mieu şi-i spune toate câte ţ-am spus şi mergi mai înainte până a nu merge ace muieri rea la tată-mieu ca să-i mai amestice şi să-i turbure minte şi inima". Şi îndată filosoful mearsă[8] la împăratul şi după obiceiu să închină împăratului şi zisă:

– În veci să trăieşti, împărate! Că iată veniiu să-ţ spuiu bucurie pentru fiiul tău, că astăzi fiiul tău grăieşti foarte frumos şi iscusit şi el m-au trimes către Putere Ta să-ţ vestesc aceste.

Iară / împăratul foarte s-au bucurat şi să făce altul dintr-altul de mari bucurii 70v şi cu mare dar au dăruit pre filosof şi îndată trimisă şi-l adusă pre fiiul său. Şi dacă

[178] Scris: вѳ(и)юсъ.

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

au întrat la împăratul, s-au închinat foarte frumos, iară împăratul l-au îmbrăţoşat şi cu dulci sărutare l-au sărutat. Atunce cuconul grăi cătră tată-său cuvinte scumpe şi împodobite de închinăciune şi oraţii cătră tată-său, ia*r* tată-său l-au luat şi l-au pus în scaun lângă dânsul de-a dreapta şi-i zisă:

– O, fiiule preiubite al mieu, spuni*m* ci au fost pricina tăcerii tale atâte zile? Şi eu din cuvintele unii muieri eram să te omor.

Ia*r* cuconul răspunsă şi zisă:

– O, mult puternice împărate şi al mieu dulci părinte! Dumnezeu, cari este
71r ajutoriu şi păzi//toriu a tot omul, m-au păzit şi m-au scos dintru această nedreaptă şi rea moarte, ia*r*, pentru că n-am grăit în trecutele zile, Sandipa, dascalul mieu, mi-au poroncit, până nu vor treci 7 zile, să nu grăiesc niciun cuvânt. Şi cunoaşte, împărate, pre aceasta că, după ci s-au împlut vreme învăţăturii mele al celor 6 luni, m-au trimes dascalul cătră tine şi eu am venit şi nimică n-am grăit, ia*r* Împărăţie Ta mă dideş pe mâna muierei. Şi ea mă dusă în casa ei şi[179] începu a-*m* grăi cuvinte fără de cale şi mă îmbie să fac păcate cu dânsa; şi zice că Împărăţie Ta eşti bătrân şi slab şi neputincios, ia*r* ea este tânără
71v şi frumoasă şi eu sânt tânăr şi tare şi acum î*m* este vreme să mă dizmerdu: / „deci fă cu mine împreunare şi eu voi omorî pre tatăl tău şi vei lua[180] tu împărăţie şi eu voi fi ţie muiere”. Ia*r* eu, văzind această neruşinată muiere şi eu având frica lui Dumnezeu şi auzind eu acele cuvinte fără de cale de la muiere şi cu multă obrăznicie ci să pornisă asupra me, m-am mâniet foarte pe muiere şi călcaiu poronca dascalului Sandipăi şi grăiiu zicând: „O, muiere, nu-ţ voi răspunde ţie pentru aceste ci ai zis astăzi cătră mine până nu vor trece 7 zile şi atunce pentru toate îţ voi răspunde”. Şi după ci am zis aşe, ia*r* ea, văzind că nu voiu să-i împlinescu[181] pohta ei nici într-un feliu, atunce, temându-să că-i voi vedi[182] toate faptile cătră Împărăţie Ta, îndată au început a striga ea mai curând
72r şi au început a să sili cu minciuni şi mă tot // pârie cătră Împărăţie Ta ca să mă omori mai curând până a nu trece acele 7 zile, că ea ştie că după 7 zile voi grăi. Şi aceasta au fost pricina tăcerii mele: poronca Sandipii. Ia*r* <a>cum, de vei vre, Împărăţie Ta, poronceşte să vie mulţime de norod şi toţi filosofii ca să auză învăţătura şi dăscălie ci am învăţat de la dascalul Sandipa.

Ia*r* împăratul, auzind aceste de la fiiul său, să bucură şi să vesăli şi îndată poronci la toţ filosofii. Şi veniră. Şi atunce să ivi şi dascalul Sandipa şi veni şi el înainte împăratului şi să închină foarte frumos împăratului şi-l ură cu oraţie foarte minunată. Şi-i zisă împăratul să şadă şi, dacă şăzu, îi zisă împăratul:

72v – Unde ai fost până acum, înţelepte Sandipo? Că, neivindu-te într-aceste / 7 zile, venisă fiiul meu la cumpănă de moarte.

Ia*r* Sandipa ră<spu>nsă cătră împăratul:

– Eu am poroncit fiiului tău să nu grăiască până nu vor trece 7 zile, că pentru întâmplările lui am cercat cu astronomie şi am aflat că, de va grăi într-acele 7 zile, va muri rău cu moarte rea. Aşe mi s-au arătat şi, după ci am aflat aceasta, m-am întristat

[179] Urmează а(м), barat.

[180] Scris: лѧѡ.

[181] Scris: ѧ(н)плинѣ(с)кѧ.

[182] Scris: вѳ(и) вѣди.

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

foarte, că sorocul sosisă să ţâ-l aduc învăţat, că, de nu-l voi aduce la soroc, capul meu sta la cumpănă de moarte după zapisul ci am dat. Şi ia*r*, de va grăi fiiul tău într-acele 7 zile, să va primejdui la moarte, ci eu l-am trimes la Împărăţie Ta şi i-am poroncit până în 7 zile să nu grăiască niciun cuvânt, şi eu m-am ascunsu departe de împârâţie Ta, ca să nu mă afle până vor trece 7 zile. Şi iată că acum am venit sângur nechemat. //

Atunce împăratul, auzind aceste cuvinte de la dascalul Sandipa, foarte mulţemi 73r
şi chemă şi pre cei 7 filosofi şi-i pusă să şadă, ia*r* pre fiiul său îl pusă de-a dreapta sa. Şi atunce întrebă[183] pre filosofi zicând:

– O, filosofilor, de mi-aş fi omorât eu pre fiiul meu într-acele 7 zile ci n-au grăit, ci ar fi fost pricina morţii fiiului meu?

Aşe au întrebat pre filosofi:

– Al fiiului meu ar fi fost pricina morţii lui au al muierii care mă îndemna să-l omor?

Atunce zisă unul din filosofi:

– Împărate, pricina morţii lui ar fi fost al dascalului Sandipii, de vreme că cunoscusă el din astronomie că, de va grăi fiiul tău până în 7 zile, va muri moarte rea. Pentru ci nu-l ţinu acolo pe fiiul tău? Şi-l trimesă la Împărăţie Ta / tocma în zilile primejdii<i>. 73v

Ia*r* al doile filosof zisă:

– Nu-i aşe, că dascalul nu pute să să lasă mincinos să rămâie către împăratul, pentru că sosisă vreme după vorba ci aşăzasi cu împăratul şi să teme dascalul şi pentru aceea l-au trimes la soroc, şi dascalul s-au ascunsu; şi nu-i vina lui, ci ar fi fost vina împăratului, de vreme că noi to*ţ* ne rugam să nu-l omoare, şi împăratul, de nu ş-ar fi oprit mânie şi ş-ar fi omorât pe fiiul său, sângur împăratul ar fi fost vinovat.

Ia*r* al 3<-lea> filosof zisă:

– Mi să pare că nu ar fi fost nici vina împăratului, nici al dascalului, ci-i vina şi pricina muierii, care pârâ pe cucon cu minciuni ca să-l omoare.

Ia*r* al 4<-lea> filosof zisă:

– Nici pricina muierii nu este de s-ar fi întâmplat moarte cuconului, pentru că // fire muierească[184] aşe este: când s-or întâmpla de vor fi numai un bărbat şi o fimeie 74r
sânguri amândoi să vorbască, atunce mai înainte şi mai degrabă să porneşte muiere spre pohta bărbătească. Pentru aceea dară ace muiere, fiind cuprinsă şi biruită de frumuseţile cuconului, şi-l pohti spre împreunare; şi dacă văzu că tânărul nu o priimi pe dânsa, atunce ea s-au spăriet tare şi să spăimântă foarte şi pentru aceea sârguia în tot feliul ca să să isbăvască de ace frică şi cumplită, ci socotie că va să-i vie pe urmă, pentru că au văzut ea sângură că mult şi tare s-au greşit şi, pentru ca să scape, apuca ea cum mai în grabă cu minciuni ca să-l omoare pe cucon, şi ea să scape de moarte. Ci / pricina este 74v
al cuconului de i s-ar fi întâmplat moarte. Dară pentru ci? Pentru căci n-au ascultat poronca dascalului ca să tacă 7 zile, ci el au grăit cuvânt straşnic şi înfricoşat către muiere şi cu mânie şi apoi, fiind întru tăcere ace<le> 7 zile, şi muiere de frică să silie să-l omoare, ia*r* de nu ar fi grăit cuconul nimică, nici muiere nu s-ar fi nevoit a-l omorî.

Atunce răspunsă Sandipa filosoful, dascalul zisă:

[183] Scris: ѧндрєбъ.

[184] Scris: мѣ́єрє(с)къ.

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

– Nici aşe nu este, că nu este pricina a cuconului, că nu este alt lucru mai mare
75r decât al dreptății şi tot omul ci să face el sângur // pre sine înțelept şi dascal şi râtor şi filosof unul ca aceala este mincinos şi bârfeşte. Ci dar să aştepte să-l laude alții, iar nu sângur ciniva să să laude.

Atunce să sculă în picioare feciorul împăratului şi să închină împăratului şi zisă:

– Părintile meu, pozvoleşti-mă să grăiesc şi eu către aceste.

Şi zisă împăratul:

– Grăieşte, fiiule.

Atunce zisă cuconul către filosofi:

– Minte mea către a voastră[185] înțelepciune este puțină, ci vă pohtescu să vă întreb de o pricină cu pildă şi să-*m* dați răspunsul. Un om făcusă masă mare şi pusă multe feliuri de bucate şi chemă mulți oameni la masa lui şi şide de mânca. Apoi trimesă o muiere
75v slujnică să-i aducă / lapte dulci de la odaie, iar muiere, dacă luo laptile de la odaie, pusă vasul cu laptile în cap, după cum le este obiceiul lor, şi purceasă să ducă laptile acasă. Iar într-aceea vremi să întâmplă şi apucă un vultur pe un şarpe în unghii şi zbura pe sus şi, când ajunsă[186] drept ace fimei cu laptile pe desupra ei, să izbi vulturul să zboare mai tare şi atunce strânsă cu unghiile mai tare pe şarpe, iar şarpile, de durere, îş scăpă şi-ş borî veninul şi căzu în vasul cel cu lapte ci era în capul muierii, şi muiere n-au sâmțit nimică, nici n-au priceput nimică de acel venin şi, viind acasă, pusă de acel lapte pe masă şi mâncară toț câț au fost în casă şi muriră. Deci acum spuniți-*m*, o, filosofilor, cine
76r este pricina morții la atâ//ța oameni?

Iar unul dintri filosofi zisă:

– Pricina este a omului carile a făcut masă mare. Trebuie să poarte de grijă la toate bucatile, ca nu cumva vreun vrăjmaş să-i arunce otravă în bucatile lui şi să-i facă primejdie ca aceea. I să căde întâi din toate să guste[187] stolnicul, apoi să puie în masă să mănânce prietinii şi chemații.

Iar al doile filosof zisă:

– Nu este aşa, nu-i pricina celui ce au făcut masă mare, ce este pricina şarpelui carile ş-au borât otrava.

Iar al triile filosof zisă:

– Nu este nici aşa, că şarpele de nevoie ş-au vărsat veninul, că era sup strânsoare tare ce-l strânge vulturul cu unghiile.

Iar a patra filosof zisă:

– Vulturul este pricina morții acelor oameni.

76v Iar Sandipa zisă:

– Nici aşa nu este, pentru că Dumnezeu au dat la toate dobitoacile hrana lor să fie din pământ şi la toate h<i>arile şi pasările din celi ci li să cuvine să se hrănească. Aşa şi vulturul, din viitoarile pământului i s-au orânduit hrana şi nu este vulturul pricina morții lor, acelor oameni.

---

[185] Scris: вѡ(с)тръ.

[186] Urmează: пи; altă lecțiune posibilă: *pi <lângă>*; cf. ms. 3184: *pe lângă* (55v).

[187] Peste partea finală a cuvântului, o pată de cerneală.

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiințe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)

Atunce răspunsă şi cuconul împăratului:

– Părintele mieu, la aceste ci au răspuns filosofii toate bine le-au răspuns şi nu-i nicio greşală la răspunsul lor, numai cei ce au mâncat laptile aşa le-au fost să le fie moarte din poronca lui Dumnezeu, pentru că prin neştiinţă nici a vulturului, nici a şarpelui, nici al muierii, nici al omului carile au făcut masa – tuturora prin neştiinţă au fost aceas//tă pricină a morţii, ci din poronca lui Dumnezeu s-au făcut 77r
aceasta[188] pricină a morţii la atâţa oameni şi din zodie naştirii lor.

Atunce împăratul priimi cuvântul fiiului său foarte plăcut şi cu multă bucurie[189] zisă:

– Aşa este, fiiul mieu, de vremi ci cei mulţi mor cu pricini: unul de una, altul de alta, precum şi de tunet să întâmplă 2-3 întru un loc şi pre toţ odată îi detună şi iar într-alt loc să întâmplă poate numai doi şi detună pe unul, iar altul rămâne viu. Şi după cum este voie lui Dumnezeu, aşa este şi aşa să face la toate.

Şi după ci zisă aceste împăratul cătră fiiul său, apoi să întoar/să cătră dascalul 77v
Sandipa filosoful şi-i zisă:

– Cere de la mine ci pohteşti, ca să-ţ dau cu toată inima mea şi, de mai este vro învăţătură cari nu-l vei fi învăţat pe fiiul[190] mieu, poftesc să-l înveţi.

Iar Sandipa zisă:

– Întru mulţi ani să trăieşti, împărate! Şi să ştii că, după cum m-am apucat înainte Împărăţii<i> Tale, că în scurtă vremi ţi l-oi învăţa pe fiiul tău tot meşteşugul învăţăturii şi al filosofii<i> şi al înţelepciunii. Iată acum toate l-am învăţat, cât nimine din toţ filosofii nu pot să-i răspunză la întrebările <lui>[191], ci tot fiiul tău va fi vârful tuturor filosofilor.

Iar împăratul zisă cătră fiiul său:

– Oare adăvărat grăieşti dascalul tău?

Iar cuconul căută la filoso//fi şi filosofii zisără toţ: 78r

– Adevărat au grăit Sandipa că nimine nu s-au aflat să-l întreacă pe fiiul tău, împărate, nici nu poate nimine să aibă atâta pricepire la învăţături şi la întrebăciuni şi la răspunsuri nici filosofi, nici ritori, nici un feliu de dascali.

Atunce iar zisă cuconul:

– Părintile meu împărate, niciunul din tineri, până nu va luoa desăvârşit minte şi învăţătura, nu va pute da mulţemită şi plată muncitorilor ce-i lucrează sau dascalului să-i plătească. Şi iar până este omul neânvăţat şi nepedepsit este un om fără de minte ca şi un dobitoc. Iar acest dascal al meu, Sandipa, cu multă osârdie şi cu multă dragoste sta zioa şi noapte şi mă învăţa şi mă întări în toată timeliia / învăţăturii şi încă şi întru fri- 78v
ca lui Dumnezeu mă învăţă. Şi să cade a-l cinsti cu mare cinste şi să ia şi plată pentru truda şi ostineala de la Împărăţie Ta. Şi mă rog Puterii Tale să asculţi o pildă ca să-ţ spun.

Iar împăratul zisă cu dragoste:

– Spuni-*m*, că te voi asculta.

---

[188] Scris iniţial **ача(с)тъ**, apoi **ъ** a fost modificat în **а**.

[189] Peste slovele **ѕ́кѕ́**, o pată de cerneală.

[190] Peste slovele **фи**, o pată de cerneală.

[191] Cf. ms. 3184: *lui* (57v).

BDD-A26968 © 2017 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 12:55:09 UTC)